

A lap szellemi részét illető közlemények a lap szerkesztőségéhez intézendők.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 10— K.
Félévre . . . 5— K.
Negyedévre . . . 2-50 K.
Egyes szám ára 20 fill.

GYERGYÓ

A szerkesztésért felelős: Sándory Mihály. Főmunkatárs: Dr. Novák Albert. — Megjelenik vasárnap reggel.

HIRDETMEÉNYEK DIJA:
1 hasábos garmond sorért,
vagy annak helyéért 30 fill.

Nyilttér
soronként 50 fillér.

Hirdetéseket a kiadóhivata
vesz fel.

Tolnay főispán lemondása.

A „Csiki Lapok“ 21. számában Tolnay Lajos főispánnak interju alakba öltöztetett nyilatkozatához van még néhány szavunk.

Tudomásul vesszük, hogy felfogása a választójog tekintetében nem egyezik meg a kormány állásfoglalásával. Ennek helyes konzekvenciája, hogy lemondását beadta, furesáljuk azonban, hogy mégis azt mondja, hogy tőle függ, hogy maradjon-e főispán s hogy addig vezeti az ügyeket, míg felmentése meg nem történik és hogy ez mikor lesz, az a belügyminiszter urtól függ. Vigasztalja is magát, hogy a miniszter nem fog sietni. Maradna tehát itéletnapig is, hogy a kecske is jóllakjék, a káposzta is megmaradjon, hogy egy szemernyit elveiből is fenntartson, főispán is maradjon. Itt bizony eszünkbe jut egy mese bizonyos rókáról és bizonyos savanyu szőlőről.

Politikai demonstrációnak nevezi a főispán, ha felmentése esetére tényleges tisztviselőket illetékes helyen azt kéri, hogy csikmegyei egyén legyen a főispán, de azt nem tartotta politikai demonstrációnak, mikor köpenyegfordításakor lemondási szerepet játszott és tisztviselőket is aláírták azt a demonstrációs iratot, hogy csak maradjon állásában. Ez bezzeg nem esett olyan zokon és nem gondoskodott arról, hogy megállapítsa, milyen alapon merészkedtek ezt tenni.

Egyébképen téved a főispán ur, hogy egy nyugdíjas tisztviselő szervezte volna a kirándulást. Téved abban is, hogy csak azt kérték volna, hogy felmentése esetére csikmegyei egyént nevezzen ki főispánnak. Elő lett ott terjesztve az a kérelem is, hogy az a rettegett felmentés be is következék.

Nem tartja valószínűnek a főispán ur, hogy csikmegyei ember legyen az utódja. Miért? Nem volna talán Csikmegyében erre alkalmas ember? Csikmegyei emberek ma is magasabb állásokat töltenek be a főispánságnál, — bizonyára nem kell erre sem kölcsön kérnünk erre alkalmas embert.

Abban az egyben egyetértünk, hogy a főispánnak a közéleti tisztaság tekintetében kifogástalannak kell lenni.

Az új főispántól sem fogjuk türni, hogy megtorlással fenyegetse a községi jegyzőket, ha a hadikölcsönöket nem annál a pénzügyminiszternél jegyeztetik, a melyeknek igazgatósági tagja; és nem fogjuk türni, hogy törvénytelenül törvényhatósági tagnak válasszanak olyan embert, aki két esztendeje nem lakik törvényhatóságunk területén, bármilyen viszonyban is legyen vele.

A repülő 80000 koronáról is nyilatkozik a főispán ur. E tekintetben a „Csiki Lapok“ közleményét és a főispáni nyilatkozatot csak az értheti meg, aki olvasta lapunknak azt a híret, hogy Budapesten az a hir van elterjedve, hogy egy bank néhány egyénnek agitációs költségekre 80000 koronát utalt ki, hogy a csikmegyei magánjavak erdeit egy részvénytársasággal egyesülne termeljük ki. A főispán ur nyilatkozatában kizártnak tartja, hogy ez megtörténhetett volna. Mi is a szabad-

gondolkodásnak vagyunk barátai, gondolhat amit akar, mi is gondolhatunk, amit akarunk és mi nem tartjuk kizártnak, mi azt tartjuk, hogy megtörténhetett, már történtek ilyen csudák. Mi például mikor először hallottuk a főispán urnak a hadikölcsön jegyzése ügyében a jegyzőkhöz intézett bizalmas rendeletét, kizártnak tartottuk, hogy az megtörténhetett volna, s mégis megtörtént.

Azt mondja a főispán ur, hogy ezért a híreért lapunknak helyt kell állnia. Hol kell helytállni? Miért kell helytállni? Ki jelentkezik sértettnek? Ki vinne e híreért sajtóbírótság elé? Igazán kíváncsiak vagyunk arra az emberre. Ki van itt gyanúsítva? Hiszen mi vagyunk a legkíváncsiabbak, hogy kiknek zsebébe vándorolt az a 80000 korona! A főispán ur állítólag ügyvéd volt, tudhatja, hogy fenyegetésnek hangzó nyilatkozatától meg nem ijedünk. Mi érdeklődünk legjobban a dolog iránt s bizalom kérdése a vizsgálat, másféle vizsgálat eredményességében nem bizunk jobban, mint a magunkéban.

Hát még egy hirrel szolgálhatunk. Változatosság okáért most nem repülő 80000 koronáról, hanem repülő 50000 koronáról.

Szintén Budapesten hallottuk, hogy vármegyénk egyik képviselőjét 50000 koronával meg akarták vesztegetni, hogy mondjon le mandátumáról.

Itt az alkalom egy újabb interjura! Rajta interjus ur! Kérdezze meg a főispán urat, hogy erről nem hallott-e valamit? Hátha szerencsésebb lesz, mert mi akkor hallottuk, mikor ő Budapesten járt. Talán ő is hallott róla valamit.

A cikkíró urhoz, aki lapunkat a nyilvánosság kizárásával megjelenő lapnak nevezi, lapunk más helyén szólunk egyet-kettőt.

A mi ROVÁS-unk.

Interpelláció a belügyminiszterhez. Dr. Tolnay Lajos csikmegyei főispán a „Csiki Lapok“-ban közzétett nyilatkozatban kijelentette, hogy a választójog tekintetében politikai felfogása nem egyezik meg a kormány állásfoglalásával. Így tehát Csikmegyében a választójogról két hivatalos duma szól; a főispáné és a belügyminiszteré. Minthogy minden belügyminiszter tudja, vagy legalább tudnia kellene, hogy egy csárdában egyszerre csak egy duma szólhat, az egyik dudásnak el kell némulnia. Minthogy pedig Tolnay főispán ugyanazon nyilatkozatában azt is kijelentette, hogy állásában maradása teljesen tőle függ és minthogy a Belügyminiszter ur szerénységénél fogva hasonló kijelentést tenni nem mer, kétségtelen, hogy a Belügyminiszter ur dudájának kell elnému'nia.

Tisztelettel kérdezzük tehát a Belügyminiszter urat, hogy miután Tolnay főispán állásfoglalása miatt tovább nem dudálhat és így belügyminiszter uem maradhat, mikor adja be lemondását!

Pro domo. A „Csiki Lapok“ meginterjuolta a főispánt. Ez magábanvéve még nem jelent valami világhistóriai eseményt; megteszi ezt a Cs. L. újabb időben máskor is, csak éppen meg kell az interjut rendelni. A terjedelme sem felülmulhatatlan a főispánról szóló cikknek, helyesebben prózában írt ódának, mert csak négy hasáb, azonban tartalombelileg sem valami ki-

emelkedő szenzáció, mert a megszokott főispán smonecikon kívül nem igen van benne valami.

Aki azonban végig olvasta az egészet — nem hisszük, hogy ezt sokan megtették volna a végén hatásos alcim: „A repülő nyolevanezer korona“ alatt talál egy mondatot. Érdekesebbet, mint az egész interju: *A Gyergyószentmiklóson, Gyergyó név alatt a nyilvánosság kizárásával megjelenő „ujság“ pünkösdi szenzációként egy hírt közöl valami faüzetli manipulációra folyósított 80000 koronáról stb.*

Hogy e mondatával mit akar a Cs. L. mondani, nem értjük. Azt sejtjük azonban, hogy előfizetőink csekély száma fölött sajnálkozik. Ebben egyetértünk vele. Nincs éppen olyan kevés, mint ahogy ő mutatja hogy hiszi, de mindenesetre lehetne több is.

Ajánlanánk a Cs. L.-nak egy módot, melylyel szaporíthatná előfizetőink számát. Közöljön a Gyergyóról kétsoros hirdetést hasábjain. Biztosra vesszük, hogy ha a Cs. L. ajánlana bennünket, még Londonból is kapnánk előfizetőket olvasói milliós táborából.

Vagy van egy még egyszerűbb mód. A Cs. L. — tudjuk, de ő se tagadja — a főispánhoz igen közel áll. Talán kérje meg érdekünkben a főispánt, méltóztasson egy körrendeletet intézni a megye összes jegyzőihez, melynek értelmében megtorlás terhe alatt hassanak oda, hogy valamennyi magyar lapra szánt előfizetést küldjék a Gyergyó kiadóhivatalához. Indokolás fölösleges. Vagy ha mégis akar valami ürügyet, mondja nekik, hogy ellenőrizni akarja a kultura haladását az egyes községekben, ennek fokmérője a magyar lapok olvasottsága, amit így ellenőrizhet legsikeresebben.

A székelység hivatalos támogatása.

A sok ígéretés, mely a főispánt támogató lapban megjelent, visszatartotta a közönséget attól, hogy érdekeinek megóvása végett szervekedjék, pedig e nélkül az ügy nem halad. A hírek szerint valóságos alamizsnát akarnak kiosztani.

A suszterek, ha egy rendelet jelenik meg, a mely a közönséget a hallatlan uzsorával szemben megvédelmezzé, nem telik bele 24 óra, szervezkednek, tiltakoznak, hogy az uzsorát tovább üzhessék. Azok, akiknek aulakait a felbujtogatott választójogosok bevették, már kisüreggették káruk megtérítését. A székelység igaz ügyében bizva és mert ígéretésekkel elnémították, eddig hallgatott, de nem így lesz ezután, szervezkedünk és nem hagyjuk jogainkat.

Budapestről nem jól intézik a székelység ügyét, Kolozsvárról kell azt még valamikor intézni. Meg kell alakulnia az erdélyi pártnak. Csak az segít rajtuuk.

Akkor nem fogunk afféle támogatásban részesülni, mint például a legutóbbi juhvásárlásnál. Amikor Töresvárra csak Csikmegyéből 110 gazda ment le a hivatalos juhvásárlásra hivatalos meghirdetés folytán, ott pedig juh nem volt. Egyenkint csak 150 koronába számítva egy gazdának utazási és ellátási költségeit, 16500 koronát dobattak ki velük hiába.

Most meg az a nevezetes dolog történt, hogy ezelőtt egy hónappal hoztak ide vagy 400 kiéhezett, beteges olasz foglyot és kiosztották a gazdák között mezei munkára. A gazdák a lézengő foglyokat kiápolták s mikor már munkaköpesek lettek volna, elvitték tőlük.

A ruthén és tót vidskeket nagynab támogatásban részesítették, mint a székelységet. Mostoha gyermekek nem akarunk lenni. Hogyne lennének elkeseredve, ha hadikárainkat nem akarják a magyarországi urak megtéríteni, de a közközltségen kifizetett budapesti ablakok értékének megfizetésében részt kell vennünk, erre is adót kell fizetnünk.

Igen, szervezkedni fogunk minden irányban s ha a hadikár megtérítésének ügye rövidesen kedvezőbbre nem fordul, 1000 tagu küldöttséggel ke'lfelkeresnünk a Király Ő Felségét, a Székelyek Grófját.

Térdre!

— A VIII. hadikölcsön. —

Meddő vitákat hallunk, olvasunk arról a kérdéstről: ki okozta a háborút? Holott talán a kérdést így fel sem lehet tenni, Mert nem ez, vagy az a valaki indította el a hadvész véres szekerét, hanem, amint majd a késő utókor oknyomozó történetírói fogják kimutatni, voltaképpen a háborút — a háboru okozta. Már 1870-ben, Sedan után biztos volt, hogy lesz egy újabb, még irtozatosabb összecsapás. Ellenben, hogy kik okozzák a háboru meghosszabbítását, tehát kik a felelősek a vérpazarlásért: azt kétségtelenül meg lehet állapítani ma is, mert hiszen a szemünk előtt, fülünk hallatára történik minden.

Az első marnai csatával talán már 1914-ben vége lehetett volna, ha az olaszok — akkor még szövetségeseink külügyminisztere, Sonnino ur, meg nem sugja a franciáknak, hogy bátran elvihetik milliós seregüket az olasz határról Páris alá. Ettől az árulástól kezdődik a háboru meghosszabbítása újabb meg újabb ellenségeink beugratásával s hogy még ma sincs meg a béke: annak nyilvánvalóan legfőbb okai az angol és francia miniszterelnök, Lloyd George és Clemenceau urak, akikhez még Wilson ur is tartozik és akik hatalmon ülve a legnagyobb zsarnoksággal fojtanak el minden békevágyat s országaikban becsukatják, kivégeztetik, aki csak ki meri ejteni azt a szót, hogy „béke.“

Annak idején a mi békehajlandóságunkra rá sem hederítettek, sőt arra használták ki, hogy ezzel is tüzeljék népeiket ellenünk, amint űk mondják, a végső győzelemre, mellyel űk letipornak s feldarabolnak bennünket.

Ilyen körülmények közt hiábavaló minden érzélgőség, hiába szavalunk mink békéről, ha ellenségeink hallani sem akarnak róla. Nincs más hátra, meg kell vernünk, térdre kell űket kényszerítenünk, mintahogyan Oroszországot, Romániát megvertük. Ott is csak így lett béke. Aki békét akar, segítse elő háborunk döntő módon való befejezését azzal, hogy jegyezzen a nyolcadik hadikölcsönre!

A malmok rendszabályai.

Ujabb szigorítás a közlélezés érdekében.

Még 1916-nak novemberében bocsájtott ki a Tisza-kormány egy rendeletet az összes malmokra vonatkozólag az űrlési arány s az űrlési vám megállapítása tárgyában.

Mint a legtöbb háborus rendelet, ez sem lett azzal a rigorozitással végrehajtva, melyet a közlélezés egyre fokozódó nehézségei megköveteltek, bár büntető rendelkezéseket is tartalmazott, egészen az űzem megszüntetéséig.

Azóta szerveztettek a közlélezési kormánybiztosságok a közlélezés egyöntetűvé és demokratikussá tétele szempontjából s így az annyira káros tulkapások megrendszabályozása e téren is sürgősen kívánatosá vált.

Mint illetékes forrásból értesülünk, az erdélyi részek közlélezési kormánybiztosa: Inczedy Joksman Nándor a közelmúltban kénytelen volt a vámorló malmokra vonatkozó szabályokra nézve a legszigorubb rendelkezéseket életbeléptetni, különös tekintettel az űrlési tanusítványok föltétlen kötelezettségére, a vámgabona jogellenes fölhasználása, annak közszükséglet alóli elvonására.

űva figyelmeztetünk tehát mindenkit, ma-

lomtulajdonosokat, gazdákat és magánosokat eme tizenégy kemény pontba foglalt rendelkezések betartására, melyeknek minden malomban föltűnő helyen kifüggesztve kell állaniok, hogy a köz érdekében is alkalmazkodjanak ezekhez.

A közérdek oltalmazása hazafias kötelesség — a magánérdek megvédeése becsület és sulyos birságok kérdése, annál is inkább, mert a 90661/1918 sz. miniszteri rendelet úgy intézkedik hogy a mely malom a büntetések dacára sem felelne meg az elrendelt szabályoknak, bezárható, vagy hatósági kezelés alá vehető szükség esetén.

A közlélezési kormánybiztos által kibocsátott rendszabályok nagyjában a következők:

Szemes terménymagvat csak űrlési tanusítvány ellenében szabad a malomnak feldolgozni és csak annyit, amely mennyiségről a tanusítvány szól.

A vámmalomban vagy annak telepén levő helyiségben űrlési tanusítvány nélkül semmiféle termény nem tárolható meg akkor sem, ha nem felőrlés, hanem csak tisztítás végett vitték a malomba.

Pénzért űrölni tilos. A malom minden termény után 10% vámot tartozik szedni s a malomtulajdonos vagy bérlő tartozik vámkeresményét a legközelebbi vasutállomáshoz, vagy az ennél nem távolabb fekvő körzeti malomba díjmentesen beszállítani.

Az űrlési tanusítványok, készletbejelentő lapok és az ellenőrzési könyvecske vonatkozó lapja minden hó 1-én és 15-én a Haditermény kirendeltséghez beküldendők, illetve a beküldés végett és egyéb nyilvántartási teendők bevezetése céljából a községi elöljáróságoknak átadandók.

Bucsu Gyergyószentmiklóstól.

Nehéz napokban, mikor a haza kért: Román betörőktől védjük meg Erdélyt Lángoló haraggal felbőszülten jöttünk. Székelyvárhelynél tudta meg a román Magyar hadsereg áll előtte és nyomán. Rablása megszünt már, most harcolni kell. Harcdzött vitéz honvéd hadsereggel. És jött a vitéz magyar, száguldyva jött, Jöttét senki sem allithatta meg. Nagy volt a mérkőzés az összecsapás alatt Porba hullt a román 's nagyrésze megszáladt, Futva menekült, mindenét elhánnya, Futás közben tán már bűnét is megbánta. Nyomában gyalogos és a honvéd tüzer, Velünk a jó Isten, szívünkön szent füzér. Így jöttünk mi ide az ellenfél veive, Szép Gyergyó népének feldult tüzhelyére. Hogy védjük a határt, Erdélyország népét, Szentmiklós városát, Gyergyó nemes gyöngyét. Megvédtük mi űket, büszkén mondhatjuk el, Vértel, életünkkel s nem épp' könnyűszerrel. De kitarottunk, míg jött a román béke, Erdély megmentője, a haború vége. Munkánk befejezve, új harcokba megyünk, A derék székelytől már most búcsút veszünk! Isten veled Gyergyó, Te Erdélynek szépe, Tarts meg emlékedben Szentmiklósnak népe!

Gyergyószentmiklós, 1918. Junius 3.

Braun Lajos,

vezérőrnagy, a m. kir. 155. honvédtüzérdandár paranesnoka.

A háboru.

Á francia harctéren a német offenziva folytatta diadalmas előnyomulását. Máj. 31-én a német trónörökös csapatai heves harcokat vívtak a franciákkal és űket az Aisne északi partján fekvő, rendkívül szívósan védett állásaikból vetették ki. E napon érték el a német járőrök a Marnet. Jun. 1-én elesett Chateau le Thierry, 2-án az ellenség a Moulins sous Tonvent-St Christophe-Wingre vonalon áll. Másnap a Soissonstól nyugatra fekvő, eddig szívósan védett magaslatokon tört meg az ellenség ellenállása, jun. 4-én pedig a franciák az Ambleny Courty vonalra hátráltak. Az offenziva alatt a németek több mint 55000 foglyot ejtettek és 650 ágyut, 2000 gépfegyvert zsákmányoltak.

Az offenziva alatt a repülő tevékenység igen élénk volt. Az elesett Richthofen báró százados vadászkülönítménye pl. egyetlen nap alatt tizenöt ellenséges repülőgépet lőtt le.

Az olasz harctéren tüzharok, a többi hadszíntéren nincs ujság.

HIREK.

— Az időjárás nem viseli magát olyan jól, mint ahogy azt a fagyos szentek idejének kedvező eltelte után remélhattuk. A májusi kedvező időt junius eleje óta hüvösebb váltotta fel. Éjjelenként fagyok is vannak. Junius másodikán volt az első nagyobb fagy, mely különösen a buzában okozott igen nagy károkat, a már elvirágzott gyümölcsfáknak azonban nem sokat ártott. Másnap nehányszor megújuló hó-dara után újra fagy volt, azontul máig majdnem minden hajnalban dér.

— Halálozás. Dobréán Ágoston gyermekötölgyesi földbirtokos junius hó 4-én meghalt. Csak nemrég tért vissza a menekülésből. Nagyön megrongált lakásának istállóját ujonnan drága pénzen vett deszkával kipadoltatta. Az ott levő katonaság a deszkapadozatot bontogatni akarta. Ezen a különben szívbarjos öreg ember annyira felindult, hogy rosszul lett és két napi rosszullet után, amely idő alatt már szólni nem tudott, meghalt. A részvét általános.

— Figyelmeztetés. A város határában található fel nem robbant tüzérségi lövedékek, kézigránátok, fegyvertöltények könnyen okozhatnak életveszélyes balesetet. A rendőrhatalóság ezuton is felhívja a város lakosságát, hogy ilyen talált veszélyes tárgyak érintésétől tartózkodjék, azokról a hatóságnál haladéktalanul tegyenek jelentést.

— Gazdátlan butorok. A rendőrségen egy tükörrel és márványlappal ellátott ebédő kredenc, 4 darab faágy és 6 darab szék helyeztetett el. Igazolt tulajdonosa a tárgyakat megtekintheti és átveheti a hivatalos órák alatt.

Humor.

(Beküldetett.)

A csiki főispáni szék betöltése még mindig vajdik, mint értesülünk hiteles helyről, azért, mert a legutóbbi kormányválság alkalmával vármegyénk szeretett főispánja állásáról azonnal lemondott és azt megtartani semmi esetre sem volt hajlandó, ugyannyira, hogy amikor Andrásyék a kormányt otthagyták és külön értekezletet tartottak, azokon résztvett; így akarta elvágni a posztját maga és a főispáni szék között. Wekerle azonban ezen kiváló főispán távozásába belenyugodni sehogy sem akart és közszeregetben álló főispánunkhoz közel álló budapesti bizalmi ferfia útján mindenáron maradásra akarta bírni. Végre Vakar P. Artur és Tarsai rábeszélésére hajlandó volt önértetes főispánunk bizonyos feltételek mellett Wekerle kérésének engedni. Ezen feltételek között értesülésünk szerint van az is, mely szerint kikötötte volna maga részére, hogy a belügyminiszterium Csik vármegye politikai közigazgatásába egyáltalában ne szóljon bele. Egyéb feltételek azt hisszük akadályba nem ütköznek, de ezt az egyet a magyar belügyminiszter mégse fogadhatja el. viszont ismerve főispánunk önértetét, ki ezt nem lesz hajlandó elfogadni s így végtelen sajnálatunkra bele kell nyugodnunk abba, hogy Tolnay Lajos nem lesz többé főispánunk.

Szerkesztői üzenetek.

N. Csikszereða. Lapunkat pontosan küldjük b. címére. Csodálkozunk, hogy nem kapja meg.

P. Értesülésünk szerint V. P. A. fisetése a királybiztosságnál havi 600 K, de munkája nem ér meg ennyit.

Hogy milyen címen van felmentve, nem tudjuk, nem törődünk vele.

B. Köszönjük a tudósítást. Igen alkalmas a megvilágításra, de azt hisszük, hogy rövid idő múlva a kérdés tárgytalan lesz; de ha nem, bőven fogunk vele foglalkozni!

Laptulajdonos és kiadó:

Sándory Mihály Gyergyószentmiklós.

Sz. 631/1918.

Hirdetmény.

Alulírott községi elöljáróság közhírré teszi, hogy 1918. május 23-ika óta a község hajtókerájében 1 drb 4 éves világos pej színű kanca jobb szemén hályoggal, nyakán rézcsengő, továbbá 1 darab világosbarna 4 éves jegynélküli kanca, gazdátlan állapotban felfogva tartatik.

Igazolt tulajdonosa f. év junius hó 12-ig jelentkezhetik. Ha tulajdonjogát beigazolni képes tulajdonos ezen határidőig nem jelentkeznék, az állatok 1918. év junius 19-én d. u. 3 órakor megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett el fognak adatni,

Gyergyóbékás, 1918. junius 3 án.

Csató József,

1918.